

Uvodnik predsjednika

Masovnost, ekspertiza ili pritisak

Na godišnjoj skupštini Transparency Internationala predstavljene su tri potencijalne strategije razvoja organizacije za drugo desetljeće njenog djelovanja, prema kojima bi TI mogao postati masovni pokret, ekspertna organizacija ili organizacija za pritisak

Deseti rođendan Transparency Internationala, najznačajnije nevladine organizacije za suzbijanje korupcije na svjetskoj razini nije proslavljen u punom sastavu jer su mnoge delegacije nacionalnih ogranaka odlučile izostati zbog straha od SARS-a. Zbog straha od te bolesti godišnja skupština bila je čak dovedena u pitanje, no na koncu se ipak održala, makar u suženom sastavu.

Tijekom proteklih deset godina TI je dao neupitan obol stvaranju boljeg i pravednijeg svijeta neprestano upozoravajući na zlo korupcije. Upravo zahvaljujući TI-u počelo se drugim očima gledati na pojave koje su do tada bile prešutno prihvaćane kao uobičajene, poput sukoba interesa, u mnogim zemljama svijeta. Upravo zahvaljujući TI-u se u razvijenim zemljama prestalo tretirati izdatke za potkupljivanje dužnosnika zemalja u razvoju kao porezne olakšice, upravo zahvaljujući TI-u potaknuto je donošenje konvencije Ujedinjenih naroda o korupciji, upravo zahvaljujući TI-u u mnogim zemljama svijeta, pa tako i u Hrvatskoj, pokrenute su zakonske inicijative za suzbijanje korupcije...

Rezultati rada nacionalnih ogranaka TI-a vidljivi su u mnogim zemljama svijeta, pa tako i u Hrvatskoj. Pokret se tijekom proteklih deset godina poput požara proširio zemaljskom kuglom, pa je jubilarni rođendan iskorišten i za raspravu o budućnosti naše organizacije, a rasprava o budućnosti TI-a bila je za mnoge nesumnjivo najzujbudljiviji dio jubilarne, desete godišnje skupštine TI-a.

Sudionicima konferencije predočene su tri strategije razvoja TI-a. Prema izmišljenim scenarijima iz 2010. godine, TI je predstavljen kao masovni pokret, kao ekspertna organizacija te kao organizacija za pritisak. Svi sudionici godišnje skupštine imali su prilike kroz debatne grupe dati svoje viđenje daljnjeg razvoja organizacije, a ako je suditi po inicijalnim reakcijama malo je vjerojatno da će TI postati masovna organizacija ili ekspertna grupa. Trenutno se u Sekretarijatu u Berlinu radi na sumiranju svih reakcija i sastavljanju načelne strategije o kojoj će uslijediti daljnja rasprava.

Kako bi stav TI Hrvatska o daljnjem razvoju TI-a bio što reprezentativniji raspraviti ćemo sva tri scenarija na godišnjoj skupštini zakazanoj za prvi tjedan srpnja, najvjerojatnije 2. srpnja. Promišljanja članova TIH bit će prosljeđena u Berlin i uzeta u obzir kada će se usvajati smjernice rada za idućih deset godina. TI je već u svom prvom desetljeću postigao značajne rezultate i treba se maksimalno potruditi da se stvore preduvjeti da u drugom desetljeću ti rezultati budu još i bolji.

Zorislav Antun Petrović

Otvorena linija

Sudstvo, zdravstvo i privatni sektor

Od pritužbi građana uz navodnu korupciju u sudstvu/pravosuđu povezano je 22,07% poziva, slijedi privatni sektor sa 12,25%, te zdravstvo sa 10,33%.

Posljednjih mjesec dana registrirano je 225 poziva građana (to su pozivi koje možemo povezati s korupcijom, a zaprimili smo više od 500 građanskih poziva) od kojih se 103 poziva odnosi na anonimne prijave građana.

Statistički podaci prema županijama upućuju na sljedeće stanje. Najveći broj pritužbi, čak 18,78%, došao je iz grada Zagreba, a slijede Splitsko-dalmatinska županija sa 16,9%, Primorsko-goranska županija sa 7,04%, te Osječko-baranjska 5,16%.

Dubrovačko-neretvanska, Varaždinska i Sisačko-moslavačka županija dijele peto mjesto sa ukupnih 4,23% evidentiranih slučajeva. Najmanje pritužbi, po 1%, pristiglo je iz Ličko-senjske, Virovitičko-podravске i Međimurske županija.

Uz navodnu korupciju u sudstvu/pravosuđu povezano je 22,07% poziva, slijedi privatni sektor sa 12,25%, te zdravstvo sa 10,33%. Manji postoci opadaju na školstvo, zemljišne knjige i privatizaciju. Najniži postotak korupcije prema pritužbama građana događa se na području povrata imovine. Zanimljivo je napomenuti da 61,5% poziva čine muškarci, a tek 38,5% žene.

Od početka lipnja na našim stranicama, www.transparency.hr, nalazi se obrazac za prijavu korupcije, pa građani pritužbe mogu slati i elektronskim putem. I ovdje je garantirana anonimnost ukoliko to građanin želi, a ako želi dobiti povratne informacije treba u prijavi navesti svoju adresu.

Nova pravila za novo desetljeće

Na desetoj, jubilarnoj godišnjoj skupštini Transparency Internationala, održanoj 25. svibnja u Seulu u Republici Koreji, usvojena su nova pravila za akreditiranje novih nacionalnih podružnica

Jubilarna, deseta godišnja skuština globalnog pokreta za borbu protiv korupcije Transparency International, održana je u Seulu 24. svibnja. U deset godina predanog rada u cilju suzbijanja svjetske korupcije ovaj pokret narastao je od skupine nekoliko stručnjaka-entuzijasta do mreže nacionalnih podružnica u preko 90 zemalja i nekoliko desetaka nacionalnih ureda koji redovno održavaju kontakte sa Sekretarijatom Transparencyja u Berlinu.

Na skupštini su usvojena nova pravila za akreditacije nacionalnih podružnica u punopravne članove, te za izbor i imenovanje aktivnih pojedinaca u svjetski pokret Transparency-a. Ove novine su uvedene kako bi se osigurao integritet pokreta, njegova dobra međunarodna reputacija, kako bi se poticala raznolikost mišljenja, kreativnost u izvođenju određenih aktivnosti, te kako bi podrška radu nacionalnih podružnica bila čim veća. Po ovim novim pravilima nacionalna podružnica u pristupanju da bi postala punopravnim članom svjetske mreže mora uz podnošenje zahtjeva za punopravnim članstvom ispuniti sljedeće uvjete:

- podnošenje kopije posljednje revizije svih troškova prema svim postojećim projektima koja mora biti napravljena od strane nezavisnog revizora.
- Podnošenje samo-evaluacijskog izvješća
- Potvrdu o zaštiti imena i loga Transparency International koja je napravljena u državi koja se aplicira za punopravno članstvo.
- Usvajanje etičkog kodeksa u nacionalnoj podružnici koji je sinkroniziran s "Umbrella Statement" koja je donesena u Pragu, 2002. godine na godišnjem sastanku članstva TI-a.

Aktivnim članovima svjetskog Transparency-a po novom prijedlogu mogu postati pojedinci koji svoj zahtjev pošalju predsjedniku Odbora direktora da bi on taj isti zahtjev podnio Odboru direktora na odlučivanje i odobravanje. Zahtjev za članstvom mora podržati najmanje dva člana Odbora direktora.

Na ovoj godišnjoj skupštini izabrani su novi članovi Odbora direktora (Board of Directors): Nancy Boswell (Sjedinjene Američke Države), Jermyn Brooks (Velika Britanija), Huguette Labelle (Kanada) i Inese Voika (Latvija). Nancy Boswell je od 1994. godine član TI SAD, a prije nego što je postala aktivna u američkoj nacionalnoj podružnici bavila se međunarodnim gospodarskim pravom, te poticanjem jednakosti među spolovima. Jermyn Brooks radio je kao financijski stručnjak za Ministarstvo financija Turske, kao ekspert i konzultant pri OECD, te pri EU na projektu financijski aspekti mita i korupcije. Huguette Labelle, počasna je članica deset kanadskih univerziteta, te je dobitnica Vanier medalje Instituta za državnu administraciju Kanade, nagradu za posebne ostvarenja u sektoru državne administracije i nagradu McGill univerziteta. Huguette Labelle, inače doktorica znanosti i filozofije radila je kao zamjenica pročelnika vladinog ureda za transport u Kanadi.

Inese Voika je osnivačica i predsjednica DELNA, latvijskog TI. Po struci je novinarka, a zaposlena je kao profesor na latvijskom državnom univerzitetu.

Četiri nova člana priključit će se sadašnjim članovima Odbora, a to su: Peter Eigen, predsjednik i utemeljitelj TI-ja, Rosa Ines Ospina Robledo, zamjenica predsjednika te članovi Laurence Cockcroft, Mame Adama Gueye, John Makumbe, Emilia Sicakova-Beblava, Admiral R.H. Tahiliani i Claudio Weber Abramo.

A. Milović

Deset godina Transparency Internationala

1990

Na sastanku Svjetske banke u Swazilandu tadašnji predsjednik Svjetske banke za Istočnu Afriku, a sadašnji predsjednik Transparency International Peter Eigen inicirao je ideju stvaranja međunarodne antikorupcijske organizacije

1990 - 1993

Do 1993.godine Peter Eigen organizirao je niz konzultacija u cilju upozoravanja na problem korupcije u međunarodnim poslovnim transakcijama.

1993

U travnju je TI službeno registriran kao neprofitna, odnosno nevladina organizacija u skladu s njemačkim pravom koje je važeće u Nizozemskoj i Njemačkoj.

1994

Transparency International je imao prvu godišnju skupštinu na kojoj je usvojen zaključak kako će se TI baviti suzbijanjem korupcije na međunarodnom planu kao i na državnim razinama.

1995

Lansiran je indeks percepcije korupcije za 45 zemalja. Te godine TI je imao 26 nacionalnih podružnica. Tadašnji predsjednik Nigerije, Olusegun Obasanjo, postao je predsjednik savjetodavnog Vijeća TI-ja.

1996

Međuamerička konvencija protiv korupcije potpisana je u Caracasu u Venezueli. Iste godine tiskan je TI Source Book. U 1996. godini TI ima 38 nacionalnih podružnica.

1997

Godišnja skupština TI-ja i osma po redu Međunarodna antikorupcijska konferencija organizirane su u Limi, Peru.

1998

Olesegun Obasanjo pušten je iz zatvora nakon što je TI vodio jaku kampanju za njegovo puštanje. Te iste godine ostupio je s mjesta predsjednika savjetodavnog Vijeća TI-ja i postao predsjednik Nigerije.

1999

Antikorupcijska konvencija OECD-a stupila je na snagu.

Transparency International izdao je prvi Bribe Payers Index (Indeks plaćanja mita). TI sada ima 50 nacionalnih podružnica.

2000

Na svom godišnjem sastanku u Ottawi, TI je lansirao godišnju nagradu za poštenje.

2001

TI je izdao godišnje Globalno izvješće o korupciji.

2002

TI se priključio koaliciji nevladinih organizacija u projektu "Objavi što plaćaš - Publish What You Pay". Ovaj projekt stvoren je s namjerom da se izazovu razne međunarodne kompanije na transparentnost pri objavljivanju svojih troškova.

2003

TI slavi svoju desetu obljetnicu na u Seulu. Predsjednik TI Južna Koreja, Goh Kun, u siječnju, 2003. godine postao je premijer Južne Koreje. Član Upravnog odbora Argentinske nacionalne podružnice Luis Moreno Ocampo postao je prvi glavni tužitelj Međunarodnog kaznenog suda. John Githongo, izvršni direktor TI Kenije i bivši član Upravnog odbora TI postao je stalni tajnik povjerenstva za Etiku i Upravljanje u uredu Kenijskog predsjednika Mwai Kibaki. Luis Bates, predsjednik nacionalne podružnice Čile imenovan je za Ministra pravosuđa.

Anketa o korupciji

Najkorumpiraniji lokalna uprava, sudstvo i zdravstvo

Najviše hrvatskih građana, čak 72,8 posto, smatra da je korupcija proširena u lokalnoj vlasti, 71,3 posto smatra da je korupcija raširena u zdravstvu, a 70 posto građana je ocijenilo da je korupcija raširena u sudstvu

Čak 86 posto hrvatskih građana smatra da je korupcija u Hrvatskoj raširena, pokazalo je istraživanje provedeno na uzorku od tisuću hrvatskih građana koje je tijekom svibnja proveo GfK – Centar za istraživanje tržišta. Najviše hrvatskih građana, čak 72,8 posto, smatra da je korupcija proširena u lokalnoj vlasti, 71,3 posto smatra da je korupcija raširena u zdravstvu, a 70 posto građana je ocijenilo da je korupcija raširena u sudstvu.

Po mišljenju građana dužnosnici u čak 84,4 posto slučajeva omogućavaju zapošljavanje ili čine uslugu za uslugu, a u čak 73,1 posto slučajeva primaju sitne poklone.

Građani ne smatraju korupcijom samo podmićivanje već su svjesni puno češćih oblika neformalne razmjene usluga, dobivanja raznih dozvola, uzimanja postotka za sklopljeni posao i slično.

Istraživanje je pokazalo da se, u odnosu na ranija istraživanja, povećao postotak građana koji smatraju da je korupcija raširena u Hrvatskoj, a također i da mnogi građani ne smatraju da je smjena vlasti dovela do poboljšanja. Skoro polovica, odnosno 46,2 posto, ispitanika, ocijenilo je korupciju jednako prisutnom u Hrvatskoj danas kao i prije tri godine, 30 posto smatra da je ima više, a 20 posto da je smanjena.

Ponajviše ispitanika, čak 85 posto, smatra da je uzrok korupcije nepostojanje težih kazni, nakon čega slijedi nesposobnost vlasti (80 posto), a na trećem mjestu po učestalosti odgovora kao razlog korupcije prepoznate su prilike koje to omogućavaju i navike ljudi da daju mito smatra (73 posto ispitanika). Posebno je značajno da svega 27,7 posto ispitanika smatra niske plaće dužnosnika bitnim za korupciju u Hrvatskoj. Što je državno tijelo ili dužnosnik više pozicioniran to više povjerenja imaju građani u njega: 47 posto drži predsjednika države nekorumpiranim (u korumpiranost sumnja 17 posto), za predsjednika Vlade 39,8 posto misli da nije korumpiran, (25 posto da jest), dok ministre u Vladi i zamjenike ministara 54,6 posto ispitanika smatra uglavnom sklonima korupciji.

Građani su bili najbolje usuglašeni u odgovoru na pitanje trebaju li državni dužnosnici svake godine prijavljivati izvještaj o imovinskom stanju te da sve informacije od općeg značaja trebaju biti dostupne građanima – pozitivno je odgovorilo 92 posto građana.

Ovo istraživanje provedeno u okviru Finskog programa koji je financirala Vlada Republike Finske.

zap

Uredništvo:**Glavni urednik:** Zorislav Antun Petrović**Izvršni direktor:** Ana Milovčić**Art direktor:** Ivo Rezowww.transparency.hr**Kontakti:** tel. 01/611 3263
fax. 01/613 0064**Adresa:** Trg Stjepana Radića 3
10 000 Zagreb**Dostupnost informacija – stvaranje uvjeta za kvalitetnu provedbu projekta**

Odlazak u Seul, hrvatski predstavnici iskoristili su i za uključivanje u međunarodni projekt Dostupnost informacija koji će koordinirati TI Sekretarijat pod vodstvom Bettine Meier. Članovi sekretarijata održali su 25. svibnja prezentaciju o rezultatima dosadašnjih pojedinačnih aktivnosti nekih od nacionalnih podružnica koje vode prema donošenju Zakona o pravu na dostupnost informacija, te je ovom prilikom spomenut Finski projekt u kojem sudjeluje TI Hrvatska. Predstavnici nekoliko nacionalnih podružnica (TI Peru, TI Argentina, TI Maroko, TI Poljska, TI Hrvatska, TI Srbija i TI Njemačka) zajednički su izrazili želju za suradnjom na ovom međunarodnom projektu. Na inicijativu dvoje izvršnih direktora (TI Hrvatska i TI Srbija) odlučeno je kako će se zajednički krenuti u komparativnu analizu postojeće legislative u državama koje već imaju zakon kojim se regulira pravo na dostupnost informacija. TI Sekretarijat će ukoliko dobije financiranje ovog projekta izdvojiti nešto novaca za prevođenje postojećih zakona na engleski jezik, kao i za sastanke zemalja koje su izrazile želju sudjelovati u ovom projektu. Osim komparativne analize zakona, bavit ćemo se i razmjenama iskustva u lobiranju za donošenje ovog zakona, kao i pronalasku kvalitetnih mehanizama za praćenje implementacije ovog zakona.

Radi se o trogodišnjem projektu koji bi, ukoliko ga potvrde donatori, trebao iznositi 300 tisuća eura.

A. M.